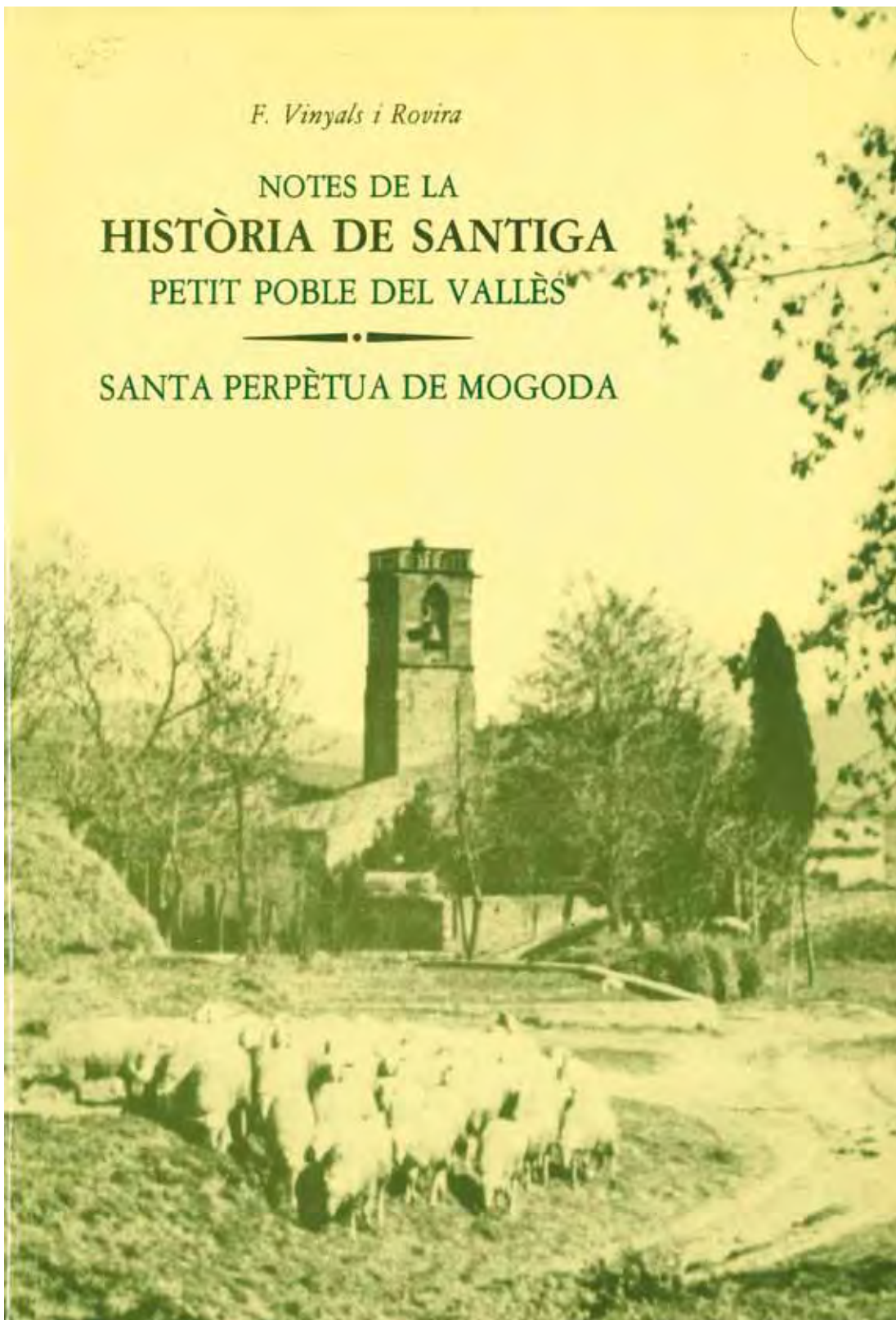

F. Vinyals i Rovira

NOTES DE LA
HISTÒRIA DE SANTIGA
PETIT POBLE DEL VALLÈS

— • —
SANTA PERPÈTUA DE MOGODA

Ressenya bibliogràfica

Notes de la Història de Santiga petit poble del Vallès (1984) i Santiga, una joia del patrimoni cultural i natural (2010)

Per Joan Esculies Serrat, periodista i Jaume Vinyals Rovira, membre del CREM

Santiga, un patrimoni a divulgar

La història de Santiga seguí un camí propi, i personalíssim, des dels seus orígens remots a l'alta edat mitjana fins que no va anar de bracet amb la de Santa Perpètua de Mogoda a partir de la segona meitat del segle XIX.

Aquesta és la constatació, profusament documentada, que l'historiador Fermí Vinyals evidencia al llarg de dues-centes pàgines en l'obra *Notes de la Història de Santiga -Petit Poble del Vallès-* (1984).

Sabem de l'existència de Santa Maria Antiga del Vallès ja vers l'any 983 per un pergami que l'atzar va voler que se salvés de les ràtzies i la crema de Barcelona del cabdill àrab Almansor.

El rastre de les poblacions humanes a la vall de Santiga, però, és encara més remot. Vinyals remunta els primers assentaments fins a 3.500 anys aC amb la descripció de la troballa de restes ceràmiques i una sitja neolítica. A partir d'aquí un fil, encara que prim, arriba fins a l'actualitat.

A Santiga, hi van deixar rastre poblacions del període del bronze final, vers l'any 1000 a C i, sobretot, els ibers. Aquests pels volts dels segles VI i V aC van enterrar-hi un dels seus guerrers, després d'incinerarlo, amb armes i bagatges.

També del període iberoromà del segle II o I aC n'ha quedat constància gràcies a la localització, l'any 1968, del jaciment de l'Espina de la Ferrussa i també de les restes de la vil·la romana de Canalís –segurament

rebut el nom del canal per conduir l'aigua de la riera de Santiga als habitatges–, ocupada entre els segles I i V d C.

En detallar aquestes troballes Vinyals, en una aguda reflexió, observa com la tradició popular pot donar pistes als recercadors d'allò que s'esdevingué i, sobretot, del procés de formació de les creences populars a través dels anys. En aquesta ocasió, la frase sentida per l'historiador: "A Santiga hi havia hagut una ciutat que va desaparèixer a causa d'un terratrèmol", derivaria de les restes iberoromanes escampades per la vall que els pagesos van trobar i la fragmentació de les quals van assignar, no pas al curs dels segles, sinó a una fatalitat.

El volum intercala un estudi de l'historiador Salvador Alavedra sobre l'ara paleocristiana de l'altar de Santa Maria Antiga i les seves inscripcions, com una mostra de l'existència d'un espai de culte cristià primitiu dels segles VI a VIII dC sobre el qual s'alçà la primera església preromànica.

A partir d'aquí, Vinyals reprèn el fil del seu estudi resseguint ja la documentació que, com s'ha dit, comença al segle X i acompanya el poble i el temple fins al segle XIX. L'historiador afegeix un apèndix en què reflexiona sobre la importància que tingué la parrròquia de Santa Maria d'Antiga, relacionant-la amb el culte a Santa Prisca. Les claus per a comprendre aquesta relació, l'origen de la paraula Santiga, de la seva batllia i de la població que hi habitava es troben a la rigorosa obra de Vinyals.

Santiga,

una joia del patrimoni
cultural i natural

Santiga, una joia del patrimoni cultural i natural

Un complement molt adequat al volum és el llibret *Santiga, una joia del patrimoni cultural i natural*, editat per l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda i la Diputació de Barcelona l'any 2010.

Aquest, aprofitant l'obra de diferents historiadors locals i forans (Fermí Vinyals, Ernesto Vilàs, Jaume Vilaginés, Pere Garcia Batalla i Esteve Canyameres) incorpora les troballes fetes durant l'excavació del 2008 i els estudis sobre les masies i el castell fet per l'historiador Esteve Canyameres.

En el llibret les fotografies, mapes, gràfics i recreacions ajuden a fer-se una idea de l'evolució de Santiga, com una mostra del seu interès, de la necessitat de conservació i, sobretot, d'apostar per la seva divulgació.

Els autors del text, Ernesto Vilàs, Teresa Martínez i Joan Daranas, s'endinsen en els aspectes que enriqueixen avui el paratge incomparable de Santiga i els seus monuments, el castell i l'església, així com l'entorn natural amb la seva fauna i flora, que se'ns convida a preservar.

L'opuscle que és de 28 pàgines a color, de 23 x 23 cm, es divideix en dues parts.

La primera part descriu la història de Santiga des de l'època dels romans fins als nostres dies. És, com no pot ser d'altra manera, una narració senzilla i breu, molt interessant i entenedora, que ens fa viatjar a través dels temps: els romans a Canalis, l'origen del poble de Santa Maria l'Antiga, el castell i l'església amb la seva religiositat, per acabar, després de l'agregació de Santiga al poble de Santa Perpètua de Mogoda (com ens descriu l'Ernesto Vilàs en el seu article d'aquest mateix Ordit).

En la segona part de l'opuscle, amb mapes ben dibuixats, se'ns explica quins són els elements naturals d'aquell paratge de camps de cultiu i espais verds, amb arbres, matolls i plantes que els camins i rieres travesen d'un cantó a l'altre.

Les fotografies d'aquest bell espai que acompanyen a la descripció curosa del seu contingut, són el testimoni d'una joia que queda enriquida quan es fa el repàs a

la varietat de fauna i es cataloguen les bestioles de tota mena que habiten en el nostre arrecerat indret que mai farem prou per conservar i fer créixer.

La publicació també fa referència al futur de Santiga. Hi ha passat històric i cultura que és clar que ha motivat persones i entitats. I hi ha futur com així ho demostra la rehabilitació a punt de finalitzar que s'ha portat a terme per l'empeny i la decisió de molts perpetuencs.

El paratge de Santiga si no era prou ric abans amb els valors ecològics i paisatgístics que dins de la publicació s'hi descriuen, ara, amb l'edifici religiós totalment restaurat, Santa Perpètua de Mogoda amplia amb qualitat una reserva cultural i natural de primera categoria.

En definitiva, *Santiga, una joia del patrimoni cultural i natural*, és un opuscle que dóna al lector un bon coneixement del lloc, tot obligant-lo a visitar-lo.

Jaume Vinyals i Rovira